

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. XI. Alia ratio Theologica ex efficacia seu efficientia gratiæ desumpat

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

forma aut qualitate transeunte illi impressa, A
prius saltem naturam quam operetur; non verò
immediatè per seipsum, seu per specialem ejus
assistentiam, aut concursum simultaneum.

Præterquam quod (ut arguit D. Thomas loco
citato contra gentes ratione 3.) si aliqua duo fue-
rint non unita, & postmodum uniantur, oportet
quod hoc fiat per mutationem utriusque, vel al-
terius tantum: unde cum Deus simultaneè con-
currendo cum voluntate humana ad actus super-
naturales, ipsi conjungatur & assistat per mo-
dum comprincipij, simul cum ea influentis in
eandem operationem, debet intervenire aliqua
mutatio; quæ cum non possit se tenere ex parte
Dei, debet se tenere ex parte voluntatis; quæ
proinde debet aliquid reale & physicum de novo
recipere, prius saltem naturam quam operetur;
quod est ipsam physicè præmoveri.

s. XI.

*Alia ratio Theologica ex efficacia seu efficiencia
gratiæ desumpta.*

105. **H**æc ratio præcipua est & fundamentalis,
potestque sic breviter proponi. Deus per
gratiam prævenientem verè & propriè efficit in
nobis determinationem voluntatis ad bonum,
v. g. ad credendum mysteriis revelatis, vel ad
diligendum Deum super omnia: Sed id præstare
nequit, nisi voluntatem physicè præmoveat: Er-
go datur talis præmotio. Major est de fide: nam
de fide certum est, justificationis exordium in
adultis à præveniente Dei gratia sumendum esse,
sicut definit Tridentinum sess. 6. cap. 7. Exor-
dium autem justificationis in adultis incipit à
determinatione liberi arbitrij, quâ infidelis v. g.
se determinat ad credendum mysteriis sibi reve-
latis; unde capite sequenti subditur: *Disponun-
tur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divi-
nâ gratiâ & adjuti, fidem ex auditu concipien-
tes, libere moventur in Deum, credentes vera ef-
se qua divinius revelata & promissa sunt:* Ergo
ex Tridentino Deus per gratiam prævenientem
verè & propriè causat in nobis determinationem
liberi arbitrij ad credendum.

106. Confirmatur: Determinatio voluntatis ad
credendum, vel ad diligendum Deum super om-
nia, est quoddam initium fidei & bonæ volun-
tatis; fides enim incipit à pia motione volunta-
tis, determinantis & applicantis intellectum ad
assentiendum mysteriis ei propositis, ut osten-
demus in tractatu de fide: Sed de fide certum est,
nulla dari in nobis initia fidei aut bonæ volunta-
tis, quæ non sint à gratia præveniente; ita
enim contra Semipelagianos in pluribus Con-
ciliis definitum est, & passim docent Augustinus,
Prosper, Fulgentius, & alij SS. Patres. Unde
Leo Papa serm. 8. de Epiphania: *Dicente disci-
pulis Domino, sine me nihil potestis facere, du-
bium non est hominem bona agentem, à Deo habe-
re & effectum operis & initium voluntatis:* Ergo
Deus per gratiam prævenientem, verè & propriè
efficit in nobis determinationem voluntatis
ad bonum.

107. Minor autem, quam negant Adversarij, mul-
tipliciter suaderi potest. Primò quia motio mor-
alis non est vera & propria efficiencia, sed im-
propria tantum & metaphorica; magisque per-
tinet ad genus causæ finalis, quam efficientis;
mover enim solum objectivè, & exhibendo volun-
tati bonitatem quæ convenientiâ suâ eam

alliciat: unde oratores non verè & propriè effi-
ciunt motum voluntatis audientium, quia so-
lum suadendo movent ipsam moraliter; Diabo-
lus etiam non est verè & propriè causa peccati
hominis, quia solis consiliis, suasionibus, aut
propositione objecti delectabilis, ejus volunta-
tem mover ad peccandum, ut docet S. Thomas
infra quæst. 80. art. 1. & qu. 3. de malo articul. 3.
Idem patet exemplo pueri, qui moraliter mo-
vetur & excitatur ad currendum, ostensione po-
mi vel imaginis; quis enim dicat hanc morale
excitationem esse verè & propriè causam effi-
cientem cursus illius? Ergo Deus per motionem
moraalem non verè & propriè efficit determina-
tionem nostræ voluntatis ad bonum, sed debet
illam physicè præmovere, ut verè & propriè ta-
lem determinationem efficiat.

Secundò probatur eadem Minor ratione S.
Thomæ loco ultimò citato. Causa efficiens est
illa ad quam infallibiliter sequitur effectus:
Sed ad actionem consulenti, imperantis, aut
suadenti, non sequitur infallibiliter effectus,
nempe consensus liber alterius; suasio enim non
cogit invitum, ut dicit Augustinus lib. 83. quæst. id
est, illum efficaciter ad agendum non determi-
nat: Ergo motio moralis non est vera causa effi-
ciens, subindeque requiritur physica.

Tertiò, Quod non existit, non potest verè &
propriè agere; causa enim efficiens operatur in-
quantum est actu: Sed multoties contingit quod
gratia moraliter excitans non existat, quando
producitur consensus voluntatis & ejus opera-
tio: Ergo saltem tunc non potest esse vera causa
efficiens talis consensus. Major patet, Minor
etiam constat experienciâ. Nam sæpe quando
peccator convertitur, & incipit diligere Deum
super omnia, non sentit in anima motus illos in-
deliberatos timoris mortis vel gehennæ v. g. in
quibus Adversarij gratiam moraliter excitantem
constituunt.

Confirmatur: Principium effectivum debet
esse, vel saltem potest esse simul cum suo effectû,
præsertim in actionibus instantaneis & imma-
nentibus, quales sunt actus intellectûs & volun-
tatis: Sed actus indeliberati intellectûs & volun-
tatis, non possunt simul esse cum delibera-
tis, quando versantur circa idem objectum (v. g.
quando Deus per actum indeliberatum amoris
mover hominem ad actum deliberatum perfectæ
charitatis) nam deliberatum & indeliberatum
opponuntur contrariè, vel contradictoriè, sub-
indeque se invicem excludunt: Ergo gratia mor-
aliter excitans non potest esse principium effe-
ctivum actûs perfectæ charitatis.

Denique: Motus gratiæ excitantis solet esse
minus perfectus, quam actus supernaturalis ad
quem movet; Deus enim, ut suprâ dicebamus,
solet vivâ quadam mortis repræsentatione, aut
timore gehennæ, excitare peccatores ad actum
contritionis vel charitatis, qui est altioris ordi-
nis, & diversæ speciei ab actu timoris: Sed cau-
sa efficiens principalis, debet esse ad minus æquè
perfecta, ac ejus effectus; cum tota perfectio ef-
fectûs virtute contineatur in causa: Ergo gratia
moraliter excitans, non est, nec esse potest vera
causa efficiens actûs charitatis, & determina-
tionis voluntatis ad credendum, vel diligen-
dum Deum super omnia.

Dices: Licet Deus per gratiam prævenien-
tem verè & propriè ac physicè non efficiat in
nobis liberi arbitrij determinationem ad bo-

num; eam tamen verè, propriè, ac physicè causat per gratiam cooperationis & coefficientiæ, seu per concursum simultaneum ordinis supernaturalis, quo unà cum voluntate in eius consensum & determinationem influit.

113. Sed contra primò: Tridentinum loco citato docet exordium nostræ justificationis (subindeque determinationem voluntatis ad credendum, vel diligendum Deum super omnia, à qua justificatio peccatoris incipit) à Dei gratia movente & præveniente procedere: Sed gratia cooperationis & coefficientiæ, neque prævenit liberum arbitrium, ut patet; aliàs esset gratia præveniens, & non solum cooperans & coefficientis; neque illud movet, ut paragraho r. contra Suerem multipliciter ostensum est: Ergo Deus per gratiam cooperationis & coefficientiæ non efficit in nobis liberi arbitrij determinationem ad B bonum.

Deinde concursus simultaneus, juxta principia Adversariorum, est indifferens, seu indifferenti modo voluntati oblatas: Ergo tantum abest, quòd voluntatis nostræ determinationem verè & propriè causet; quin potius eam à voluntate supponat vel expectet, ut determinatè in nostros actus liberos influat; seu ut ejus indifferencia, suspensio, & indeterminatio tollatur & resolvatur. De quo plura diximus in tractatu de voluntate disp. 5. impugnando decreta indifferencia.

S. XII.

Corollaria notata digna.

114. **E**X dictis inferes primò, negantes physicam prædeterminationem totum ordinem gratiæ actualis destruere. Cùm enim hic ordo in auxiliis sufficientibus & efficacibus præcipuè consistat; hujusmodi autem auxilia, sublata physicà prædeterminatione, stare non possint, ut abundè ostendimus; certè qui eam negat, totum ordinem gratiæ actualis evertunt, & ut loquitur D. Prosper supra relatus, *totaliter extra gratiam sunt.*

115. Inferes secundò, Adversarios viam sternere huic errori Semipelagianorum quo asserbant dari in nobis quædam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura, nec à Deo, sed à libero arbitrio.

Patet etiam hoc corollarium: Nam determinatio voluntatis ad credendum mysteriis revelatis, vel ad diligendum Deum super omnia, est quoddam initium fidei & bonæ voluntatis: Sed talis determinatio non potest verè & propriè effici à gratia duntaxat moraliter excitante; nam, ut supra vidimus, excitatio moralis non est vera & propria efficientia, sed impropria tantum ac metaphorica: nec etiam à gratia coefficientiæ, seu concursu simultaneo ordinis supernaturalis; E cùm talis concursus liberi arbitrij determinationem non præveniat, sed supponat, vel expectet à voluntate creata, ut docent Adversarij: Ergo sublata gratiâ physicè prædeterminante, determinatio voluntatis ad credendum, vel diligendum Deum super omnia, verè & propriè non potest causari à gratia, subindeque in solam naturam tanquam in veram & propriam causam efficientem debet reduci.

116. Inferes tertio, Yzambertum, & quosdam alios Doctores Sorbonicos, qui gratiam ex se & ex natura sua efficacem admittunt, & negant eam

A physicè prædeterminare liberum arbitrium, non loqui consequenter, sed pugnantiâ scribere & docere.

Probatur breviter: Gratia ex se & ex natura sua efficax, debet verè & propriè efficere liberi arbitrij determinationem ad bonum, v. g. ad diligendum Deum super omnia, vel ad credendum mysteriis revelatis: Atqui gratia moraliter tantum movens & præveniens voluntatem, non verè & propriè efficit liberi arbitrij determinationem ad bonum, sed improprie tantum, & metaphoricè; cùm motio moralis non sit vera & propria efficientia, sed impropria duntaxat ac metaphorica, & magis ad genus causæ finalis quàm efficientis reducatur, ut paragraho præcedenti fusè ostendimus: Ergo gratia moraliter tantum movens & excitans voluntatem, non potest esse de se & ex natura sua efficax, sed accidentaliter tantum, & ab eventu, ut Molina & alij Recentiores docent.

117. Confirmatur primò: Motio moralis se tenet ex parte objecti, & fit per ostensionem boni, quod convenientiâ suâ voluntatem allicit & invitat; unde objectiva appellatur, ut supra notabili primo declaravimus: Sed nulla motio se tenens ex parte objecti, in hoc statu viæ, potest esse de se & ex natura sua efficax & infallibilis: Ergo nec ulla motio purè moralis. Major patet ex supra dictis. Minor probatur ex D. Thoma 1. p. quest. 105. art. 4. in corp. ubi sic discurretur: *Non enim sufficienter aliquid potest movere aliquid mobile, nisi virtus activa moventis excedat vel saltem adæquet virtutem passivam mobilis: Virtus autem passiva voluntatis se extendit ad bonum universale, sicut & intellectus objectum est ens universale: quodlibet autem bonum creatum est quoddam particulare bonum, solus autem Deus est bonum universale; unde ipse solus implet voluntatem, & sufficienter eam movet ut objectum.* Quibus verbis aperte declarat, nullum bonum creatum, quantumvis congruè propositum voluntati, eam ex vi propria posse efficaciter movere & determinare ad sui dilectionem, sed hoc convenire soli bono infinito & universali, clarè & intuitivè cognito. Unde Deus, prout à nobis viatoribus obscure & enigmaticè per fidem cognoscitur, non potest in ratione objecti voluntatem efficaciter movere: quia tunc non apprehenditur ut bonum universale, continens in se omnem rationem boni, sed interdum representatur ut inferens malum pœnæ, vel prohibens bonum aliquod delectabile, ad quod inclinatur voluntas, quæ subinde potest ipsum odio prosequi, vel non diligere; atque aded nulla motio se tenens ex parte objecti, in hoc statu viæ, potest esse de se & ex natura sua efficax & infallibilis, seu infallibiliter movere voluntatem.

118. Confirmatur secundò: Illud quod movet efficaciter voluntatem ad agendum, debet eam movere & determinare, non solum quantum ad specificationem, sed etiam quantum ad exercitium; cùm repugnet voluntatem operari, nisi aliquem actum in particulari eliciat: Sed nullum objectum creatum, quantumvis congruè propositum voluntati, nec ipse etiam Deus, ut à nobis hic in via obscure per fidem cognoscitur, nec bonum ut sic, seu beatitudo in communi, possunt efficaciter & infallibiliter movere & determinare voluntatem, quantum ad exercitium actus, sed solum quantum ad specificationem,